

Літератури

1. Болонський процес у фактах і документах (Сорбона – Болонья – Саламанка Приго – Берлін) / Упорядники: Степко М.Д., Болюбам М.М., Шинкарук В.Д., Трубіню В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: Видавництво ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2003 – 52с.
2. Вельчинська О.В., Нісенковська І. В.Токсикологічна хімія, отруйні речовини та їх біотрансформація:навчальний посібник / О.В.вельчинська, І. В. Нісенковська. – Київ: « АДЕФ – Україна», 2015. – 320с.
3. Вища освіта України і Болонський процес // Навчальна програма – Київ – Тернопіль: Видавництво ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 18с.
4. Крамаренко В.П. Токсикологічна хімія. – Київ:Вища школа, 1995. – 424с.
5. Крамаренко В. Ф. Хіміко – токсикологический анализ. Практикум – Вища школа, 1982 – 272с.
6. Наказ міністерства охорони здоров'я України від 17 січня 1995р. «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної справи України» – Київ, 1995. –194с.
7. Наказ від міністерства охорони здоров'я 03.07.2006 № 435 «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Токсикологія ««
8. Ніженковська І. В., Вельчинська О. В., Кучер М. М. Токснасикологі хімія: підручник І.В., Ніженковська І. В., Вельчинська О. В., Кучер М. М. – Київ: ВСВ « Медицина», 2012. – 372с.
9. Панасенко О. І, Персональні комп'ютери в автоматизованих системах хіміко – токсикологічного аналізу /О.І. Панасенко, В.П. Буряк, І.О. Юрченко та інші //Запорізький медичний журнал. –2012. – № 6 – с.109-111.
10. Робоча програма з токсикологічної хімії, напрямок «Фармація», освітньо – кваліфікаційних рівень «спеціаліст», Запоріжжя 2015.

**Панасенко О.І., Самура Т.О., Буряк В.В.Тимошик Ю.В., Буряк В.П.,
Юрченко І.О., Панасенко Т.В., Куліш С.М.**
*Запорізький державний медичний університет
Національний університет біоресурсів та природокористування України*

**РОЗВИТОК МИСЛЕННЯ І ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ (ФАРМАЦЕВТИЧНИХ)
ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ (ВНМ(Ф)З)**

В наш час для оволодіння сучасними медичними (фармацевтичними) спеціальностями окрім поглиблення знань за фаховими дисциплінами вкрай необхідним є досвід праці із використанням комп'ютера, розвиток комунікативних навичок, доволі високий рівень оволодіння іноземними мовами. Реалізація освітньої

функції іноземної мови у Вищій медичній (фармацевтичній) школі відкриває можливість майбутнім лікарям (провізорам) одержати необхідну професійну інформацію не тільки з вітчизняних, але й закордонних наукових джерел, що є особливо важливим для формування їх професійної компетенції [3,4,10].

У зв'язку із появою нових носіїв міжнародної інформації і способів її переробка фахівцями різних галузей необхідними є проведення оптимізації за економічними та енергетичними показниками співвідношення інформаційними потоками. Завдяки зазначеному типу є базовий розвиток іноземної мовної діяльності випускників ВНМ(Ф)З України [7,8]

Звідси слідує, що пріоритетний напрямок системи удосконалення освіти у теперішній час зв'язаний із розробкою теоретичних і методичних основ проектування технологій навчання, які забезпечують різнобічний розвиток іншомовних комунікативних умінь і навичок студентів, а також їх здібності до швидкої і якісної переробки іншомовної інформації ефективними засобами та способами. Все це обумовлює виховання нових особистих якостей, активних життєвих точок зору, раціонального відношення до навколишнього світу, розвиток як комунікативної компетенції, такі професійного мислення та світовідчуття студентів [5,6].

Об'єктивні умови практичної охорони здоров'я, що потребують високої творчої та розвитої практичної діяльності від спеціалістів, покладають на викладачів медичних (фармацевтичних) вищих навчальних закладів вимоги по дослідженню нових форм професійного, деонтологічного, морального виховання студентів, формуванню професійних компетентних навичок і умінь, розвитку клінічного мислення і особистих якостей.

Метою усієї праці професорсько – викладацького складу медичних (фармацевтичних) навчальних закладів є підвищення якості професійної компетенції будучих медичних спеціалістів шляхом реалізації теоретично обґрунтованих рівнів комунікативної компетенції, які забезпечують формування спеціалістів високої якості. Таким чином, Враховуючи цілі та завдання Вищої медичної (фармацевтичної) школи України, увесь професорсько – викладацький склад повинен володіти іноземними мовами (англійською, німецькою та французькою) згідно «Загальноєвропейської компетенції володіння іноземними мовами» на рівні B2. Це значно покращить рівень навчання студентів і в значно короткий термін підняти його до відповідальності міжнародного рівня. З нашої точки зору вітчизняні викладачі повинні на належному рівні уміти викладати певну навчальну дисципліну у іноземних медичних (фармацевтичних) навчальних закладах. Окрім зазначеного, безумовно треба підняти рівень викладання іноземних мов у ВНМ(Ф)З України для студентів. Абітурієнти повинні складати іспит із іноземної мови при вступі до університетів і обов'язковим має бути державний іспит із іноземної мови по закінченню університету.

При проведенні лабораторно – практичних занять обговорення проблем у навчальних групах та дискусії між групами: ігрові та змагальні (група проти групи, хто відповість краще на питання за темою заняття. Все це оживляє та активізує роботу студентів, посилює мислення та творчість.

Інтерактивні методи навчання – спосіб активізації навчально – пізнавальної діяльності студентів, який спонукає їх до високої активної розумової та практичної

діяльності в процесі оволодіння матеріалом, коли активними є не тільки викладачі, але і студенти. Стимулююче зацікавлення студентів у придбанні знань, творчого відношення до навчання, активне сприйняття та засвоєння інформації, вироблення умінь і навичок професійної діяльності. Навчальні ігри займають важливе місце серед сучасних психолого-педагогічних технологій при засвоєнні студентами фундаментальних медичних (фармацевтичних) дисциплін [2,9]. Вони уявляють собою діючі технології, які знаходять застосування, як у навчанні, так і у багатьох сферах практичної діяльності. Ігри сприяють активізації навчального процесу, пробудженню творчої основи; дозволяють знайти рішення проблеми, що часто зустрічаються в житті; створюють відкриту атмосферу спілкування. Виходячи з методів, цілей та особливостей навчальних ігор можливо виділяти декілька їх різновидів. Імітаційні ігри використовуються у професійному навчанні при формуванні певних практичних навичок. Їх тематика визначається необхідністю відпрацювання у реальних ситуаціях, які потребують медичної або фармацевтичної діяльності. В основі сюжетно-рольових ігор знаходиться конкретна ситуація – медична або фармацевтична, життєва, ділова або інша. Основна відмінна інноваційних ігор від інших видів складається у їх рухливій структурі та проведенні гри у декількох просторах, що розвивається із використанням комп'ютерних програм. Ці ігри спрямовані на одержання якісно іншого знання із використанням найновіших педагогічних та інформаційних технологій [1,8]

Навчальне завдання ділової гри – оволодіння певними знаннями та вміннями. Викладач – людина, що розробляє ігри, повинен чітко визначити ціль гри, які знання, повинні бути закріплені, систематизовані, які уміння повинні бути перевірені та сформовані. Саме цим визначається зміст, хід та правила гри. Основні ознаки ділової гри: наявність моделі об'єкта, ролей учасників, різниця ролевих цілей при розробці рішень, залежність досягнення цілі кожного від дій інших учасників, взаємодія учасників, які виконують різні ролі; наявність загальної цілі у всіх учасників, колективна розробка рішень учасників гри, багатоваріантність рішень. У навчальному процесі на медичному та фармацевтичному факультетах нашого університету найчастіше за все використовується ролеві ігри, мета яких – сформувати певні навички та уміння студентів у активному творчому процесі.

Для підготовки ділової гри можуть бути використані усі дидактичні методи: пояснювально-ілюстративні, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький. Належить також дотримуватися методичних вимог – гра повинна бути логічним продовженням та завершенням конкретної теоретичної теми (розділу) навчальної дисципліни, практичним доповненням вивчення дисциплін в цілому. Необхідним є максимальне наближення до реальних професійних умов, створення атмосфери пошуку і невимушеності, ретельна підготовка навчально-методичної документації. Важливими є чітко сформульовані завдання, умови та правила гри; виявлення можливих варіантів рішень зазначеної проблеми; наявність необхідного обладнання.

В курсі внутрішніх хвороб-2 Запорізького державного медичного університету для виявлення етіології, патогенезу, клініки і диференційної діагностики захворювань можливо використовувати таку форму ділової гри, як ігрове моделю-

вання. Історія хвороби, результати біохімічних аналізів, ультразвукові дослідження, кардіограма та інші результати вибираються з архіву. Студенти попередньо вивчають історію хвороби, грають роль лікаря; призначають рецензенти. Вони викладають скарги, аналіз захворювання та результати досліджень. Данні результатів об'єктивного, лабораторного методів дослідження надаються студентам додатково. Проводять клініко – терапевтичну конференцію (група студентів проти іншої групи студентів). У всіх випадках проблемна ситуація представляє собою навчально – професійну задачу. При використуванні ділових ігор викладач спрямовує дії студентів, сприяє формуванню навичок встановлення, уточнення діагнозу або його розбіжність, визначення об'єму та послідовності дій лікаря при наданні невідкладної допомоги.

При підготовці ділової гри можливо виділити наступні операції.

1. Вибір теми і діагностика початкової ситуації. Основою для гри може бути будь-який розділ навчального курсу, який допускає практичний вихід на професійну діяльність, проблемність і неоднозначність рішення.

2. Формування цілей і задач із врахуванням не тільки теми, але й вихідної ситуації.

3. Діагностика ігрових якостей учасників ділової гри. Проведення занять у ігровій формі буде ефективним, якщо дії викладача збережені не до абстрактного, а до конкретного студента або студентської групи.

4. Визначення структури із врахуванням цілей, задач, теми, складу учасників.

5. Розробка сценарія гри.

6. Підготовка учасників до ігри, виявлення необхідного теоретичного клінічного матеріалу, оволодіння ігровими ролями.

Будь-яка навчальна гра складається з декількох етапів:

➤ при створенні ігрової атмосфери визначається зміст та головна задача гри, здійснюється психологічна підготовка її учасників;

➤ організація ігрового процесу, яка включає інструктаж – роз'яснення правил і умов гри учасників, розподілення ролей, вивчення учасниками гри документації, яка визначає її зміст та напрямки;

➤ проведення гри, яка вирішує поставлену задачу; вивчення ситуації, прийняття рішень, оформлення матеріалів гри;

➤ підведення підсумків, аналіз ходу і результатів гри як самими учасниками, так і експертами (аналіз та оцінювання досягнених результатів, аналіз дій та активності учасників, помилок, які допущені при грі та їх причини, виставлення оцінок).

Ділові ігри можуть бути застосовані при вивченні клінічних дисциплін студентами медичного та фармацевтичного факультетів при вивченні дисциплін, які формують випускників як фахівців: токсикологічна хімія, фармацевтична хімія, фармакогнозія, технологія ліків.

Позитивними ефектами використання ділових ігор є те, що при їх використанні забезпечується висока мотивація, емоційне насичування процесу навчання; відбувається підготовка до професійної діяльності, формуються знання та уміння, студенти вчаться застосовувати свої знання; обговорення після прове-

дення гри сприяє закріпленню знань. Ділові ігри будуються на принципах колективної роботи, практичної доцільності, демократичності, гласності, максимальній зайнятості кожного та необмеженої перспективи творчої діяльності у межах ділової гри. Вони сприяють розвитку у студентів навичок активної пошукової діяльності, самостійності, вміння організувати роботу, керувати колективом фахівців, формувати навички професійного спілкування.

Таким чином прийняті методологічні аспекти навчання клінічним та фармацевтичним спеціальностям, знання, які виявляють студенти на заняттях, дозволяють зробити висновок: що студенти у своїй більшості, набуваючи теоретичний матеріал засвоюють необхідні практичні навички.

Література

1. Авдеенко Т.Ю. Информационные технологии в фармацевтике // Запорожский медицинский журнал. – 2012. – №6 – с 78-79
2. Айламазьян А.М. Актуальные методы воспитания и обучения: деловая игра / А.М. Айламазьян. – Владоеспресс, 222. – 332с.
3. Болонський процес у фактах і документах (Сорбона – Болонья – Саламанка – Прага – Берлін) / Упорядники: Степко М.Д., Боллобам М.М., Шинкарук В.Д., Трубіню В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: Видавництво ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2003 – 52с.
4. Вища освіта України і Болонський процес // Навчальна програма – Київ – Тернопіль: Видавництво ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 18с.
5. Наказ міністерства освіти і науки України від 20 жовтня 2004р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно – модульної системи організації навчального процесу»
6. Наказ МОН № 612 від 13.01 2007р « Про затвердження Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє товариство»
7. Панасенко О.І; Буряк В.П; Парченко В.В; Гоцуля А.С; Юрченко І.О. та ін. Сучасні методи навчання студентів вищих фармацевтичних навчальних закладів // Гуманітарний вісник Додаток 1 до Випуску 27, Тп(37); Тем. Випадок «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейської освітнього простору» – К., Гнозис, 2012. - с.366-367.
8. Рижов О. А. Інструментальна система візуального проектування навчальних комп'ютерних систем Ratos® для студентів вищих навчальних закладів / О. А. Рижов, Є. А. Супрух // Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів: досвід, проблеми на перспективи: Матеріали наук.- метод. конф.- Харків, 20-21 квітня, 2014р.- НФаУ, 2004.- с 94-95.
9. Селевко Т.К. Современные образовательные технологии в фармацевтике // Т.Ю. Авдеенко // Запорожский медицинский журнал . – 2012. – №6 – с.78-79.
10. Таважнянський Л.Л., Сокол Э. Ї; Клименко Б. В. Болонський процес: цикли, студенти, кредити . – Харків: Національний технічний університет «Харківський політехнічний університет», 2004. – 143с.